

שירה זלוור – אפקט החממה

מדענים מעריכים כי האנושות משחררת כתשעה ביליון טונות של פחמן דו חמצני מדי שנה, רובם משריפת דלק מאובן (פחם וגז טבעי), המגבירים את אפקט החממה. בתערוכה זו הקימה האמנית שירה זלוור חממה בתוך סוכנות רכב, שבתוכה סידרה צמחי-בית שונים העשויים שעווה. התערוכה שמה דגש מיוחד על הגורם האנושי, האחראי המרכזי לשינויים סביבתיים. המבקרים יכולים להרהר, למשל, בשימוש שעושה האמנית בשעווה תעשייתית, תוצר לוואי של תעשיית הנפט, בעוד שמנגד, הצמחים הם גורם חשוב במיתון אפקט החממה. סגולתה של אמנות היא יכולתה לייצג ואף לפתור מתח בין עמדות סותרות לכאורה, ובכך היא מציפה אל פני השטח שאלות עמן קשה להתמודד מחוץ למרחב מוגן. בה-בעת מציעה האמנית להתבונן באפקט החממה כאפקט שפועל לא רק בעולם הפיזי, בין האדם וסביבתו, אלא גם בנבכי הנפש. כמו בשינויי האקלים, ישנם אלו המתקשים לזהות את הגורם האנושי גם בתהפוכותיה.

גידול צמחים ביתיים, ביקור בחממה בסופשבוע, הענקת עציצים כמתנות לחגים, את כל אלה מחשיבה זלוור כחלק ממאפייני החברה הישראלית. צמחים העשויים שעווה הופיעו כבר בתערוכת היחיד הראשונה של זלוור (בית האמנים ירושלים, 2006), ושבו והופיעו לאורך עשייתה האמנותית. עבור רבים מהישראלים, עציצים אינם רק אפשרויות של נוי בסביבה הביתית, אלא משמשים גם כסממן של זהות. למשל, ההעדפה של הפרקטי על פני האסתטי, או הרצון להפריח את השממה. אלא הם ריטואלים שאינם מובנים בהכרח למי שלא גדל בתוך החברה הישראלית. על כן, העיסוק בחממה הוא גם הערה אודות האופן בו מתבוננת החברה בצמחים.

כמו צמחים, גם השעווה משתנה עם הזמן, מגיבה לשינויי אקלים והסביבה. חומריותם של הפסלים מוסתרת מן העין, כאילו היו צמחים המסתגלים לתנאים סביבתיים משתנים. כמו שעווה, כאשר צמחים ניזוקים, השברים מסוגלים להתאחות אך מותירים אחריהם צלקת. כמו הצמח-שעווה, הנפש האנושית מסוגלת להכיל ולהתאים עצמה לסביבה, אך בקלות יכולה להיפגע ולהצטלק. החממה היא מקום מוגן ומגן, שכלב השמירה המוצב מחוץ לה מופקד על ביטחונה.

פיסול הצומח משעווה הוא מוטיב המבטא את המתח בין שבריריות ובין עמידות. זלוור הציבה את פסליה ללא מגננות, ונותנת אמון רב בצופה. הרי עבודות אמנות מוצגות לרוב מאחורי חץ כלשהו בכדי להגן עליהם מפני סקרנות עודפת. למרות הסיכונים, מזמינה זלוור את הצופים להיכנס לתוך העבודה פנימה. היא סומכת על מבקריה שיכבדו וישמרו על עבודתה, ולמעשה מפקידה אותה אצלם למשמורת. כמו בסיפורו של או הנרי 'העלה האחרון' (The Last Leaf, 1907), גם אצל זלוור, ייצוג של הצומח נועד להעניק השראה ואת הכוח להתאושש ברגעים הכי קשים בעזרת מתן אמון ותקווה.

מתן דאובה

Shira Zelwer - The Greenhouse Effect

Scientists estimate that humanity generates approximately nine billion tons of greenhouse gas each year, most of it by burning fossil fuels. In her current exhibition, displayed in the showroom of an automobile company, artist Shira Zelwer has built a greenhouse filled with domestic plants made of wax. Man's contribution to the greenhouse effect is a significant theme of the exhibition. Visitors may contemplate the irony of using industrial wax - a byproduct of the oil industry - to create the plants, which are a major element in preventing the greenhouse effect. Art has the unique ability to accommodate contradictions which are difficult to engage in reality. Zelwer suggests that we consider the greenhouse effect not just as a physical and ecological phenomenon, but also as a cognitive one. As is the case with climate change, there are those who hasten to deny any human involvement.

Cultivating domestic plants, visiting a greenhouse on weekends, giving plants as gifts on special occasions, are common practice in Israeli society. Plants made of wax already appeared in Zelwer's first solo exhibition (Artists' House, Jerusalem, 2006), and have reemerged throughout her career. For many Israelis, plants are more than decorative items. Rather, they are a sign of collective identity. As such, they indicate the collective preference for the practical over the strictly aesthetic, or the national desire to tame the proverbial wilderness. These are all rituals not instinctively understood by non-Israeli viewers. Zelwer's choice of a greenhouse is therefore a statement about the way Israeli society relates to flora.

Like plants, wax is not impervious to the passage of time, and responds to changes in its environment. In this exhibition, the sculptures' materiality remains obscure, as they appear to imitate the capacity of regular plants to adapt to a changing environment. Both wax sculptures and plants can mend after having being damaged, although scars will inevitably remain. Similar to wax plants, the human soul can adapt to changing environments, but again, not without being affected. The greenhouse is therefore a safe, protective space, with a watch dog keeping vigil against intruders.

Creating flora from wax is therefore an act that exposes the tension between fragility and durability. In an act of trust, Zelwer presents her artwork to the public without setting up any barriers to protect it. Despite the risks, Zelwer invites the public to physically enter her work. She trusts the visitors to respect it, effectively bestowing upon them the responsibility of guardianship. Like in O. Henry's "The Last Leaf" (1907), Zelwer's greenhouse is a source of inspiration, strength, and hope.

Matan Daube